

Geletterdheid van Limburgse basisschoolkinderen

Welke relatie bestaat er tussen het spreken van een dialect en de lees- en schrijfvaardigheden binnen de Nederlandse taal van Limburgse kinderen in groep 4 en 8?

Romy Roumans (MA)

Dr. Jetske Klatter-Folmer
Prof. Dr. Leonie Cornips

Aanleiding (1)

- Limburgse ouders: “Ik voed mijn kind op in het Nederlands”
- De Limburger: *“De combinatie van dialect spreken, achterstandssituatie en gebrek aan stimulering thuis om te gaan lezen kan ervoor zorgen dat laaggeletterdheid in Limburg een structureel karakter krijgt.”*
- GGD: Aan de buitenkant kun je niet zien of iemand laaggeletterd is. Laaggeletterden hebben vaak een heel repertoire aan ‘trucs’ om hun problemen te verbergen. Toch kunt u er wel achter komen of iemand laaggeletterd is. (...) Naast de smoezen en uitvluchten zijn er ook tal van andere signalen die kunnen wijzen op een taal- of rekenprobleem:
 - spreekt alleen dialect.

Aanleiding (2)

Waarom spreekt u geen Limburgs dialect tegen een Limburgs kind?

- “Omdat ik het belangrijk vind dat ze goed Nederlands leren. Dialect pikken ze toch wel op.”
- “Nee, omdat mensen met Limburgs dialect vaak dom overkomen (vind ik zelf ook) en ik zelf ook goed ABN kan. Dat wil ik ze dan meegeven, zodat ze niet zoals ik dialect of accent hoeven af te leren.”
- “Omdat ik we de kinderen Nederlandse taal aanleren. Dit wordt beter aangeleerd als we zelf ook Nederlands praten.”
- “Ik heb Limburgs dialect wel eens afgeraden bij een leerling die op school bijna geen ABN sprak. In groep 3 krijg je dan de problemen: het kind ziet: book ipv boek; kind koppelt het teken oo aan de klank oo.”

CITO

		Math		Reading		Spelling	
		1F	1S	1F	2F	1F	2F
Total students		87.2	44.2	99.0	76.8	95.9	57.2
Province	Groningen	88.7	45.5	99.6	78.4	96.0	56.8
	Friesland	87.7	45.1	99.3	75.6	95.3	54.0
	Drenthe	87.4	45.3	99.2	77.6	95.4	53.8
	Overijssel	87.9	43.6	99.1	75.5	96.2	55.9
	Flevoland	85.7	39.6	98.9	72.9	94.9	52.5
	Gelderland	86.9	43.0	99.1	77.0	95.9	56.6
	Utrecht	88.1	45.7	99.2	79.5	96.3	59.3
	Noord-Holland	85.7	43.3	98.6	75.4	95.3	56.2
	Zuid-Holland	85.9	43.9	98.7	75.1	95.9	58.0
	Zeeland	86.3	42.3	99.3	76.4	96.8	55.8
	Noord-Brabant	88.4	45.0	99.1	80.4	96.9	61.2
	Limburg	90.2	48.8	99.4	80.4	96.9	61.2

Stichting lezen en schrijven, Universiteit Maastricht, Research Centrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt

National average percentage	11%	Characterization
Groningen	12.0%	Average (11-13%)
Friesland	13.4%	Little higher (13-16%)
Drenthe	12.3%	Average (11-13%)
Overijssel	12.1%	Average (11-13%)
Flevoland	16.2%	Higher (16+%)
Gelderland	10.4%	Little lower (8-11%)
Utrecht	6.3%	Lower (5-8%)
Noord-Holland	12.7%	Average (11-13%)
Zuid-Holland	15.0%	Little higher (13-16%)
Zeeland	12.8%	Average (11-13%)
Noord-Brabant	10.6%	Little lower (8-11%)
Limburg	12.8%	Average (11-13%)

Voorgaande literatuur

- Garaffa, Beveridge, & Sorace (2015) Italiaans-Sardisch
- Rauch, Naumann, & Jude (2006) Duits – Turks – Engels
- Driessen (1998, 2016) Nederlands – Fries
- Vangsnes, Söderland, & Blekesaune (2015) Noors- Nynorsk

→ Geen verschil tussen een- en tweetaligen of de tweetaligen doen het beter dan de eentaligen.

Onderzoek en documentatie van Nederlandse taal en cultuur
Research and documentation of Dutch language and culture

Radboud Universiteit

Onderzoeksvraag

Welke relatie bestaat er tussen het spreken van een dialect en de lees- en schrijfvaardigheden binnen de Nederlandse taal van Limburgse kinderen in groep 4 en 8?

Onderzoek en documentatie van Nederlandse taal en cultuur
Research and documentation of Dutch language and culture

Radboud Universiteit

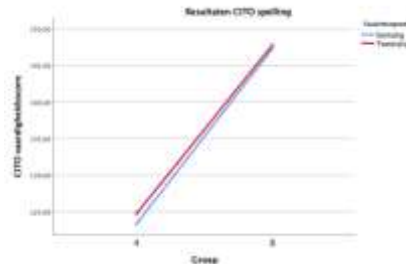
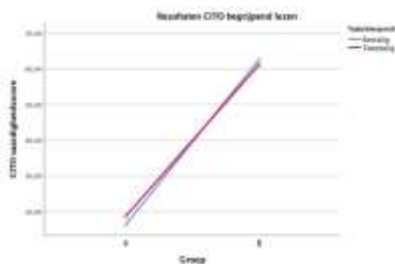
Methode

- Eentalige en tweetalige kinderen
- Kinderen uit groep 4 en groep 8
- 2852 kinderen (OnderwijsMonitor Limburg)
- 283 kinderen van zes willekeurige Limburgse basisscholen.
- CITO spelling en CITO begripend lezen

Resultaten

- Tweetalige Limburgse kinderen (significant) spelen beter, uitgedrukt in een hogere CITO-score, dan hun eentalige klasgenootjes.
 - $F(1, 272) = 7.529, p = .007, \eta^2 = .042$
 - $F(1, 1350) = 11838.837, p < .001, \eta^2 = 0.898$
- Geen (significant) verschil tussen de leesprestaties van tweetalige Limburgse kinderen en eentalige Limburgse kinderen.
 - $F(1, 220) = .003, p = .954, \eta^2 = .00$
 - $F(1, 1310) = .327, p = .568, \eta^2 = 0.001$

Conclusie

Literatuur

Driessen, G. & V. Withagen. (1998). Taalvariatie en onderwijsprestaties van autochtone basisschoolleerlingen. *Taal en Tongval*, 50, 2-24.

Driessen, G. (2016). Taalvariatie en onderwijsprestaties van autochtone kleuters. *Taal en Tongval*, 68 (1), 1-12.

Garraffa, M., Beveridge, M., & Sorace, A. (2015). Linguistic and Cognitive Skills in Sardinian–Italian Bilingual Children. *Frontiers in Psychology*, 6.

Hemker, B. (2016). Jaarlijkse meting Taal en Rekenen 2016: Peiling van de taalvaardigheid en rekenvaardigheid in jaargroep 8 van het basisonderwijs. Not published article, CITO Arnhem.

Kuppens, E., & Jansen, M. (2015). Op zoek naar de Limburg-factor: De gezondheidssituatie in Limburg onderzocht en verklaard. Not published article, Provincie en GGD Limburg.

Rauch, D. P., Naumann, J., & Jude, N. (2011). Metalinguistic awareness mediates effects of full biliteracy on third-language reading proficiency in Turkish–German bilinguals. *International Journal of Bilingualism*, 16(4), 402–418.

Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt / ROA. (2017). Regionale spreiding van geletterdheid in Nederland. Not published article, Maastricht.

Vangsnes, Øystein, Göran B.W. Söderlund, and Morten Blekesaune. 2015. The effect of bidialectal literacy on school achievement. *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, 1-16.